

K neolitickým nálezům z lokality Nová Ves u Oslavan

Alžběta Čerevková – Milan Lička

Šárecká keramika kultury s lineární keramikou (LnK), která v Čechách charakterizuje konec jedné kultury a zároveň předznamenává zrození druhé kultury, nutně vyvolává zvýšenou pozornost zainteresované odborné veřejnosti (Pavlů – Květina 2009, 287–291). Nejinak je tomu i s před nedávnem publikovaným souborem nálezů z lokality Nová Ves u Oslavan (okres Brno-venkov). Jedná se o významnou část fondu, dříve uloženého v soukromé sbírce Viléma Grosse a dnes se nacházejícího v Moravském zemském muzeu (MZM) v Brně, který převážně sestává z keramiky šáreckého stupně (Hájek – Čerevková 2019). Jiné části z původní Grosseovy soukromé sbírky, které jsou uloženy v Národním muzeu a ve Vlastivědném muzeu v Olomouci, byly zveřejněny při jiné příležitosti (Vencl 1961, 133, tab. 20–23).

Šárecký typ či šárecký stupeň keramiky volutové u nás důkladně zpracoval před více než půl stoletím S. Vencl (1961; 1963). Týž autor zároveň zaujal stanovisko k otázce podílu šárecké keramiky na vývoji kultury s vypíchanou keramikou (VpK), podobně jak to dříve učinili jiní autoři, především M. Steklá (1959). Aniž je třeba zacházet do podrobností, následně, v průběhu relativně krátkého času, šárecká keramika v zúžené podobě se stala *de facto* synonymem pro IV., tj. pozdní stupeň LnK (např. Pavlů *ed.* – Zápotocká 2007, 34), a – zjednodušeně řečeno – počátek vývoje kultury s vypíchanou keramikou, respektive I., tj. přechodná fáze mezi keramikou lineární a vypíchanou, je charakterizován mj. na základě společného výskytu keramiky s určitou výzdobou příznačnou převážně pro jednu nebo druhou kulturu (např. přesekávané linky, jednotlivé vpichy, souběžné dvojnásobné vpichy, vstříčné dvojnásobné vpichy), keramiky pocházející ze sídlištních jam (Pavlů *ed.* – Zápotocká 2007, 37–38; Zápotocká – Muška 2007, 62; Vondrovský 2019, 142–143).

Na lokalitě Nová Ves u Oslavan byl prostřednictvím nálezů zachycen vývoj prakticky z průběhu celého neolitu. Některé soubory z tohoto naleziště byly nově zhodnoceny a publikovány před nedávnem (Hájek – Humpolová – Čerevková 2014; Hájek – Humpolová – Čerevková 2016; Hájek – Kuča 2016; Hájek *et al.* 2017), další, v nichž nejpočetnější zastoupení vykazuje šárecká keramika, o něco později (Hájek – Čerevková 2019), a to v rámci dílčího záměru zacíleného na nové zpracování, zdokumentování a zpřístupnění některých starých archeologických fondů MZM v Brně. Hodnota nálezů je ale nízká, pohybuje se tak asi na úrovni sběru. Nicméně i za této situace výpověď nálezů, zejména keramiky, v určité míře využitelná je.

V posledně publikovaném souboru nálezů LnK se vedle převažující keramiky šáreckého stupně v omezené míře nacházejí nálezy z některých předcházejících chronologických stupňů, obecně převážně s typickými znaky pro moravskou větev LnK, výjimečně se znaky, které jsou charakteristické pro oblast Čech (např. páska vyplňovaná vpichy), nebo mají blízko k železovské výzdobě. Pokud jde o poměr šárecké keramiky a keramiky VpK na lokalitě, podle zveřejněných nálezů přímá návaznost (transformace jedné do druhé) se zdá být vyloučená, pokud použijeme měřítko uplatňované pro obdobné situace v Čechách. Z celých zdobených nádob se zachovala pouze jedna – loďkovitá nádoba s rytou rektilineární a kurvilineární výzdobou v podobě pásy vyplňované vpichy (Hájek – Čerevková 2019, 23, tab. 335). Jedná se ale o falzum. Identická nebo téměř identická nádoba, kterou má ve svých sbírkách také Národní muzeum, byla před drahným časem identifikována rovněž jako falzum (Lička – Kvasnička 1978).¹

Prvně identifikované falzum loďkovité nádoby věnoval jako originál Národnímu muzeu Muzejní spolek v Pečkách, a to prostřednictvím Karla Buchtely, tehdejšího ředitele Státního archeologického ústavu v Praze, snad v roce 1935 (datum nabytí předmětu). Z dostupných zápisů ale není zřejmé, zda v této souvislosti uvedená lokalita Radim označuje místo nálezů, nebo adresu dárce (Lička – Kvasnička

1 Pořadí autorů v citovaném článku se objevuje ve dvou variantách, jinak v obsahu a jinak v rámci textu.

1978, 205–206). Protože jeden z autorů citovaného článku pojal podezření, že nádobka nemusí být pravá, třebaže takřka všechny vnější, prostým okem rozpoznatelné znaky tomu nenasvědčovaly, byl vzorek odebraný z nádoby podroben termoluminiscenční analýze. Ze zjištěných dat vyplynulo, že interval stáří vzorku činí 165–232 roků B. P. s tím, že tento časový interval „je pravděpodobně nadhodnocen vzhledem k nízké termoluminiscenční odezvě křemene obsaženého ve vzorku...“ a že termoluminiscence byla „měřena prakticky na úrovni pozadí aparatury, z čehož plynou také vyšší chyby měření“ (Lička – Kvasnička 1978, 210). Uvedená omezení ale nikterak nemohla zpochybnit závěr, že zkoumaná nádoba je falzum. Výsledky potvrdila také mineralogická analýza vzorku, stejně jako závěry rentgenové difrakční analýzy a diferenční a gravimetrické analýzy. Z nich vyplynulo, že vzorek byl vyroben z prachovitého materiálu (z křemene a slídivého materiálu typu muskovitu), „který byl stmelěn organickým pojivem a vysušen při teplotě, jež mohla být vyšší než 100 °C a nižší než ± 200 °C, kdy dochází k rozkladu organické substance“, a že se tedy vůbec nejedná o keramický výrobek (Bareš 1978).

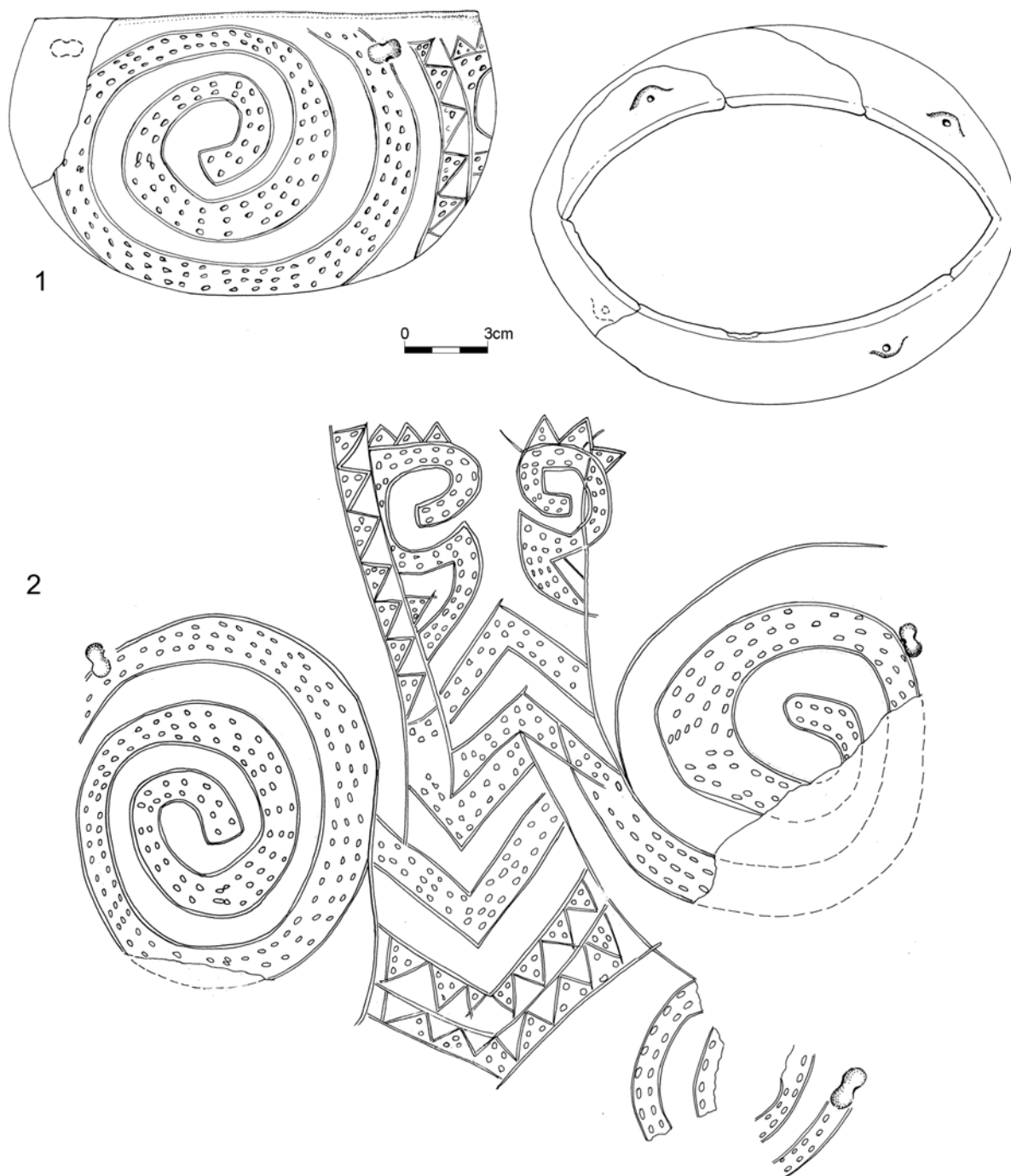
Teprve *ex post* se podařilo zjistit, že existuje vzor k výše uvedenému falzu, originální nádoba na první pohled s ním identická. Dostupné okolnosti a celá historie identifikace falza, hledání originálu a problematika spojená s aplikací termoluminiscenční analýzy na pravěkou keramiku byla popsána na jiném místě (Lička – Kvasnička 1978, 208–212). Originální nádoba (viz dále) je uložena v Regionálním muzeu v Kolíně s označením naleziště Kolín, přičemž lokalita není zcela jistá, Kolínsko ano (Lička – Kvasnička 1978, 210, obr. 3a; Pleinerová – Pavlů 1979, tab. XVI).

Druhé falzum vytvořené podle originálu z Kolína se podařilo odhalit teprve nedávno, jak jsme se zmínili výše, v archeologické sbírce MZM v Brně. Jeho základní metrické údaje se shodují s pražským falzem. Do depozita Moravského muzea se nádoba dostala spolu se sbírkou V. Grosse v roce 1979. Podle inventárních záznamů by mělo jít o nádobu doplněnou V. Grosse, popis její výzdoby však částečně neodpovídá skutečné výzdobě na nádobě.

Vilém Gross byl amatérský archeolog, který se významnou měrou zasloužil o výzkum lokalit na Oslavsku a Ivančicku. Prováděl také systematickou sondáž lokality Nová Ves a získal zde značné množství nálezů, především fragmentů keramiky. Vzhledem k tomu, že se k jeho výzkumům nezachovala žádná dokumentace, zůstává původ nádoby nejistý. V literatuře nádoba dosud nebyla zmíněna, což podporuje fakt, že jde o falzum a nikoliv originální artefakt. Archeologickému materiálu z Nové Vsi se podrobně věnoval J. Jaroš ve své diplomové práci (Jaroš 1972), zaměřené na zhodnocení nálezů kultury s lineární keramikou, především šareckého stupně. Ani on se však o nádobě nezmiňuje. Je tedy možné, že i jemu byla neznámá, a pokud ano, záměrně ji ignoroval s vědomím toho, že jde o falzum?

Obě falza tvarem i výzdobou poměrně věrně napodobují, až na drobné odchylky, originál, který se nachází v Regionálním muzeu v Kolíně (viz dále). Falza byla vyrobena podle stejného plánu, jak je patrné z detailů výzdoby (kupříkladu vrcholy malých trojúhelníků vyplněných vpichy na jednom místě směřují obráceně, než je tomu na originálu). Určité odlišnosti však najdeme i mezi falzy. Na první pohled je zřejmý rozdíl v použité hmotě, kdy falzum z Národního muzea vykazuje autorovu značnou snahu o napodobení povrchu pravěké nádoby, čehož bylo dosaženo propracovanou barevností za použití odstínů hnědé a šedé, a dokonce i vytvořením jakési „patiny“. To dodává nádobě velmi autentický vzhled. Brněnské falzum oproti tomu bylo opatřeno poměrně jednolitým tmavohnědým nátěrem, který se navíc častou manipulací (zvláště v poslední době) snadno otírá. Odhaluje se tak bílá barva hmoty, ze které byla nádoba vyrobena. Tato hmota se podobá sádře, zdá se však být lehčí a zároveň pevnější, nedrolí se. Přesné složení použité hmoty by však odhalila teprve chemická analýza. Také hmotnost obou kusů je rozdílná. Falzum uložené v Národním muzeu je o poznání těžší (610 g) a z tohoto hlediska dle subjektivních zkušeností více odpovídá neolitickým nádobám (originál z Kolína váží 595 g). Naproti tomu falzum uložené v MZM váží 312 g. Na rozdíl od falza z NM, které může být za originální neolitickou nádobu zaměněno relativně snadno, je nepravost nádoby z MZM patrná prakticky na první pohled.

I přes výše uvedené odchylky mezi falzy je zajímavé, že jsou si tyto dvě napodobeniny podobnější, než jak se jeví být každá z nich ve vztahu k originální nádobě z Kolína. Nicméně falzum z NM se podobá originálu více, také zmíněná hmotnost je obdobná. Falzum uložené v MZM se jeví být spíše kopií pražského falza. Tato hypotéza však bohužel není spolehlivě ověřitelná, protože původ falza ve sbírkách MZM zůstává nejasný (viz výše). Inventární záznamy jsou v této záležitosti bohužel poněkud skoupé. Není zřejmé, z jakého důvodu by nádoba byla vydávána za součást Grossovy sbírky. Je totiž velice nepravděpo-

Obr. 1. Kolín. Lod'kovitá nádoba (1) a její rozvinutá výzdoba (2). Kresba I. Vajglová.

dobné, že by daný nález nechal bez povšimnutí jak sám V. Gross, tak další badatelé, kteří byli s jeho badatelskou činností a potažmo i sbírkou obeznámeni (kromě J. Jaroše např. P. Koštuřík).

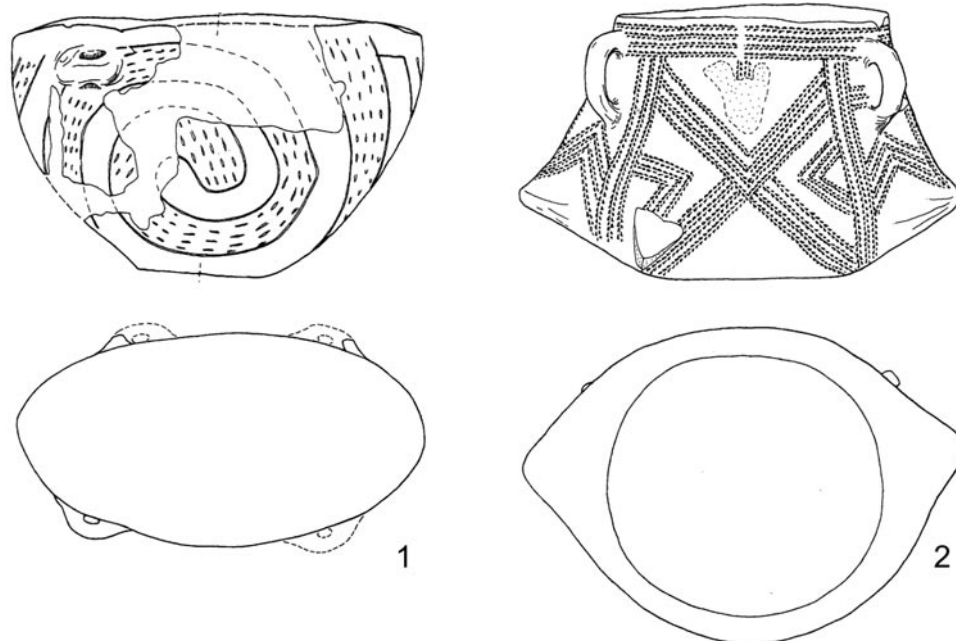
Na základě výše uvedených skutečností lze tedy opravdu uvažovat o brněnském falzu jako o kopii falza pražského. Tuto domněnku podporuje jednak morfologie obou falz, zejména shoda ve výzdobě, která je zároveň obě odlišuje od originálu, a jednak chronologie jejich výskytu v muzejních sbírkách. Brněnské falzum se v inventáři MZM objevuje nejdříve v roce 1979, tedy zhruba o 44 let později, než se druhé falzum dostalo do Národního muzea. Značně nejasná je pak souvislost se sbírkou V. Grosse. V úvahu přichází i hypotéza, že původní nádoba (podle inventáře nádoba doplněná V. Grosse) byla snad ztracena a nahrazena falzem. Za předlohu mohla být vybrána právě nádoba z Národního muzea, která tehdy byla považována za originál. Nabízejí se i jiná, rovněž neověřitelná vysvětlení, která není

nutno uvádět. Tak jako tak, okolnosti vzniku brněnského falza a jeho cesta do sbírek MZM zůstanou nejspíše neobjasněny.

Kolínský originál má tělo v nárysu elipsovité, ústí na dvou protilehlých užších stranách navíc zalomené a dno oploštělé, bez naznačené hrany. Těsně pod ústím se z původně čtyř drobných, svisle provrtaných oušek (nebo ze svislých provrtaných pupků) zachovaly tři. Stěny jen z malé části doplněné nádoby, až na partie v prostoru se zalomením, jsou oble dovnitř vkloněné, což odpovídá sklonu stěny běžných bombovitých nádob. Vnější i vnitřní povrch, jakkoli vykazuje šedočerné zbarvení, je překryt bělavě šedým sintrem, uvnitř ve větším rozsahu, vně jen stopově. Materiál na povrchu se jeví jako jemný homogenní, s ojedinělým výskytem hnědě-oranžových zrn nějaké horniny a malou příměsí droboučké slídy. Na celém vnějším povrchu, tzn. včetně dna, se nachází rytá výzdoba v kombinaci s jednotlivými vpichy. Má podobu různě širokých spirálovitých a zalomených přímých pásků, vzácně i malých trojúhelníků, vždy ovšem vyplněných vpichy. Velká pásková spirála zaplňuje oba širší boky, naproti tomu dno a užší boky v podélné ose nádoby netypický výzdobný pás sestávající z přímých zalomených pásků na způsob V-prvků, s vrcholy na obou stranách směřujících nahoru. Jeden cele zachovaný užší bok pokrývá, coby součást zmíněného výzdobného pásu, po obou stranách pod okrajem zvláštní druh proti sobě stojících zrcadlově obrácených malých páskových spirál, při ústí nádoby nahoře doplněných o řádek z malých trojúhelníků. Na protilehlém užším, jen zčásti původním boku se rýsuje zlomkovitě zachovaná spirálovitá páska (nedá se tudíž zjistit, zda byla opatřena nějakými zvláštnostmi, jaké jsme např. viděli výše); lze jen předpokládat, že na druhé straně téhož boku, dnes doplněné sádrrou, byl zrcadlově umístěn stejný motiv. Souhrnně se dá konstatovat, že na výzdobný pás s převážně rektilineární výzdobou, procházející podélně přes dno a celý profil nádoby, jsou po stranách přímo napojeny dva boční motivy (velké spirály), čímž vznikl jeden velký obrazec s těžko dešifrovatelným obsahem. Ve středovém pásu bychom mohli vidět nanejvýše tělo. Tak jako tak, rozvinutá výzdoba svým celkovým charakterem a částečně polohou na nádobě se významem blíží zvláštní výzdobě aplikované převážně na dně nádob, výzdobě evidentně spojené s hlubokým symbolickým posláním (*Soudský – Pavlů 1966*), což loďkovitý tvar nosiče výzdoby jen podtrhuje. Rozměry: $\varnothing$ těla 180 (rekonstr.) $\times$ 150 mm; $\varnothing$ zčásti rekonstr. ústí 160 $\times$ 88 mm; výška 102 mm. Hmotnost: 595 g. Inv. č. 3362. *Obr. 1.*

***

Loďkovité nádoby, tj. nádoby s výrazně elipsovitém ústím nebo s obdobně tvarovaným tělem či spodkem se dnem, popřípadě s kombinací všech těchto tvarových prvků včetně případného zalomení, jsou součástí široké plejády nádob zvláštního významu, často zhmotňujících antropomorfní a zoomorfní představy. Pokud jde o loďkovitou nádobu z Kolína, nejbližší analogie, datovaná do středního stupně LnK, pochází z Března u Loun. Je rovněž opatřena rytou rektilineární a kurvilineární výzdobou v podobě pásky vyplňované vpichy (*obr. 2:1; Pleinerová – Pavlů 1979*, 107, 114, tab. XV). Tvarově příbuznou analogii k oběma nádobám představuje lehce zploštělá nádoba ze Staré Skály, k. ú. Lhota u Dřevčic, zařaditelná do staršího stupně VpK (*Peša 1998; Jenč – Peša 2003*, obr. IX:1). V tomto případě loďkovitý tvar jí nedodalo ústí, ale spodní partie při dně, která je na dvou protilehlých stranách protažená a zakončená dvěma hrotitými výčnělky (*obr. 2:2; Kruta – Lička 2000*, 75–76, cat. N° 124). Všechny tři exempláře mají společné to, že jsou více či méně zploštělé do loďkovitého či oválného tvaru, lehce uzavřené, opatřené vodorovnými nebo svislými ouškami a na vnějším povrchu doplněné o výzdobu. Výzdoba u nádob z Března a Kolína, sestávající z vyplňované pásky, se jeví v zásadě jako standardní, na rozdíl od jejího rozvržení; kurvilineární ornament je vždy umístěn na širších bocích a rektilineární ornament na bocích užších. Uspořádání výzdoby na dně a užších bocích kolínské nádoby je ale zvláštní, jednak ze samotného umístění na dně, jednak kvůli zvláštní výzdobě na jednom užším boku při okraji nádoby. Zvláštnost, která v rovině výkladu může nahrávat použití nádoby ke kultovním praktikám, je i zalomené ústí, jistý druh výlevky, prvek sám o sobě ryze utilitární, který umožňuje komfortnější vylévání tekutého či sypkého obsahu, bez nebezpečí jeho nežádoucí ztráty. V každém případě by oba zmíněné artefakty mohly sloužit zvláštnímu účelu, např. jako kultovní náčiní, nejen podle svého tvaru (*Pleinerová – Pavlů 1979*, 114), ale i dle rozvržení výzdoby. Na druhé straně, výklad ornamentu u nádoby ze Staré Skály jako artefaktu sloužícího ke kultovním praktikám je daleko zřetelnější, neboť zde máme s velkou pravděpodobností co do činění se silně schematizovanými lidskými postavami, bezhlavou figurou v adoračním gestu, obklopenou po stranách patrně ženskými postavami se schematickým znázorněním pohlaví (*Lička 2019*, 102).

Obr. 2. 1 – Březno, okr. Louny. Lodkovitá nádoba (podle *Kruta – Lička 2000*, 75, cat. N° 123). 2 – Stará Skála, k. ú. Lhota u Dřevčic, okr. Česká Lípa. Lodkovitá nádoba (podle *Kruta – Lička 2000*, 75–76, cat. N° 124).

Nelze také nepřipomenout, že výše uvedené nádoby kvůli tvaru a ouškám k zavěšení se daly snadněji přenášet, nebo snad i přímo nosit jako součást osobní výbavy. Zploštělým tvarem navíc připomínají druh nádob, který byl zřejmě vyráběn z organických materiálů.

K lodkovitým nádobám nemá tvarem daleko nádoba vakovitého tvaru s rytou rektilineární výzdobou z Vedrovic, okr. Znojmo, z období kultury s lineární keramikou. Je vyšší než širší, má zploštělé tělo, které se při dně na dvou protilehlých stranách rozšiřuje do oble hrotitého výčnělku (*Berkovec – Humpolová 2008*, 48). Z téže lokality pochází rovněž silně zploštělá nádoba s elipsovitým ústím a směrem ke dnu se zužujícími boky na delších stranách, datovaná do MMK Ib. Na originální partii nádoby, jinak z velké části doplněné sádrou, se zachovala rytá, patrně rektilineární výzdoba (*Humpolová – Ondruš 1999*, obr. 29:13).²

Z výše uvedených skutečností zároveň vyplývá, že k nálezům získaným v minulosti ze soukromých sbírek, často s nejasnými nebo nepřiliš hodnověrnými „rodokmeny“, je nutno přistupovat velmi obezřetně. Jejich skrytá toxicita paradoxně vzrůstá, když se stanou součástí sbírek oficiálních institucí, neboť ty z principu uchovávají ověřené a nepochybnitelné hodnoty kulturní a vědecké povahy. Zmíněným aktem tak může dojít k nechtěné legalizaci více či méně falešných či jinak zavádějících údajů (přináležitost k objektu, trati, lokalitě atp.), když ponecháme stranou falza, což jsou vzácné a extrémní případy. Stejně tak paradoxním jako očekávaným důsledkem snah o vyhodnocení nálezů s neúplnou nebo jinak posunutou identitou je zesílený vznik neurčitých a variantních závěrů. S obdobně poněkud nejasnou výchozí situací se nedávno setkali např. autoři v jinak brilantní studii o pravěkých těžebních polích na Bílém kameni u Sázavy (*Burgert – Přichystal – Davidová 2020*). Pokud jde o námi výše hodnocené nádoby, můžeme jen doufat, že další falzum s vymyšlenou identitou, vzniklé podle originálu z Kolína, neexistuje, a pokud ano, nenachází se ve sbírce nějakého muzea.³

2 Nejen z formálních důvodů stranou ponecháváme odkazy na nádoby a jejich miniatury, které mají zformovaná ústí nebo těla do čtverce (např. z období LnK nádoby typu *bocca quadrata*) nebo do tvaru elipsy (v mladém neolitu jsou to nízké nádoby typu misky, někdy označované termínem vanička a podobně).

3 Za umožnění studia lodkovité nádoby z Regionálního muzea v Kolíně děkujeme Mgr. Zdeňku Mazačovi, stejně tak děkujeme za pomoc při zjišťování a ověřování různých dat Mgr. Lucii Vělové a Mgr. Vladimíru Slunečkovi z Národního muzea.

LITERATURA

- Bareš, M. 1978:* Výsledky mineralogické analýzy vzorku keramiky z Radimi. In: M. Lička – J. Kvasnička, Ověření pravosti neolitické keramiky z Radimi (okr. Kolín) a Buštěhradu (okr. Kladno) termoluminiscenční metodou. Časopis Národního muzea, řada A – Historie 147, 212–214.
- Berkovec, T. – Humpolová, A. 2008:* Vedrovice (okr. Znojmo). In: Z. Čížmář (ed.), Život a smrt v mladší době kamenné. Brno, 45–49.
- Burgert, P. – Přichystal, A. – Davidová, T. 2020:* Nový výzkum pravěkých těžebních polí na Bílém kameni u Sázavy, okr. Benešov. Archeologické rozhledy 72, 349–378.
- Hájek, Z. – Čerevková, A. 2019:* Nová Ves u Oslavan. Významná neolitická lokalita na Moravě. Brno.
- Hájek, Z. – Humpolová, A. – Čerevková, A. 2014:* Polykulturní lokalita Nová Ves u Oslavan. Acta Musei Moraviae, Sci. soc. 99/2, 211–225.
- Hájek, Z. – Humpolová, A. – Čerevková, A. 2016:* Osídlení kultury s moravskou malovanou keramikou v Nové Vsi u Oslavan (okres Brno-venkov). Studia archaeologica Brunensia 21, 9–37.
- Hájek, Z. – Humpolová, A. – Čerevková, A. – Koubková, H. 2017:* Osídlení lidem kultury s vypíchanou keramikou v Nové Vsi u Oslavan. Acta Musei Moraviae, Sci. Soc. 102/2, 99–114.
- Hájek, Z. – Kuča, M. 2016:* Kamenná industrie z objektů staršího stupně kultury s moravskou malovanou keramikou z Nové Vsi u Oslavan (okr. Brno-venkov). Thayensia 13, 181–192.
- Humpolová, A. – Ondruš, V. 1999:* Vedrovice, okr. Znojmo. In: V. Podborský et al., Pravěká sociokulturní architektura na Moravě. Brno, 167–219.
- Jaroš, J. 1972:* Šárecký stupeň kultury s lineární keramikou na Moravě. Rukopis diplomové práce. Ústav archeologie a muzeologie FF Masarykovy univerzity v Brně. Brno.
- Jenč, P. – Peša, V. 2003:* Využívání severočeských převisů v pravěkém a historickém období. In: J. A. Svoboda (ed.), Mezolit severních Čech. Dolnověstovické studie 9. Brno, 97–104.
- Kruta, V. – Lička, M. 2000:* Prime Terrecotte dal cuore dell'Europa. Ceramiche dei cacciatori e dei primi agricoltori di Boemia e Moravia 27 000–4000 a.C. Sceaux.
- Lička, M. 2019:* Nádoby zvláštního významu ze sídliště kultury s vypíchanou keramikou ve Mšeně (okr. Mělník). Archeologie ve středních Čechách 23, 95–112.
- Lička, M. – Kvasnička, J. 1978:* Ověření pravosti neolitické keramiky z Radimi (okr. Kolín) a Buštěhradu (okr. Kladno) termoluminiscenční metodou. Časopis Národního muzea, řada A – Historie 147, 202–212.
- Pavlu, I. – Květina, P. 2009:* Die kulturelle Entwicklung in Böhmen am Ende des 6. Jahrtausendes v. Chr. In: A. Zeeb-Lanz (Hrsg.), Krisen – Kulturwandel – Kontinuitäten. Zum Ende der Bandkeramik in Mitteleuropa. Beiträge der internationalen Tagung in Herxheim bei Landau (Pfalz) vom 14.–17.06.2007. Internationale Archäologie. Arbeitsgemeinschaft, Symposium, Tagung, Kongress 10. Rahden/Westf., 283–302.
- Pavlu, I. ed. – Zápotocká, M. 2007:* Archeologie pravěkých Čech 3. Neolit. Praha.
- Peša, V. 1998:* Rituální nádoba z Polomených hor. Unikátní archeologický objev v pískovcovém převisu na Českolipsku. Vesmír 77/11, 638.
- Pleinerová, I. – Pavlu, I. 1979:* Březno. Osada z mladší doby kamenné v severozápadních Čechách. Ústí nad Labem.
- Soudský, B. – Pavlu, I. 1966:* Intéprétation historique de l'ornement linéaire. Památky archeologické 67, 91–125.
- Steklá, M. 1959:* Třídění vypíchané keramiky. Archeologické rozhledy 11, 211–260.
- Vencl, S. 1961:* Studie o šáreckém typu. Sborník Národního muzea, řada A – Historie 15, 93–140.
- Vencl, S. 1963:* Příspěvek k poznání východočeské skupiny šáreckého stupně keramiky volutové. Práce musea v Hradci Králové, S. B. 5, 3–63.
- Vondrovský, V. 2019:* The Hrdlovka Site in the Context of the Central European Neolithic. In: J. Beneš – V. Vondrovský – M. Ptáková – L. Kovačiková – P. Šída, The Neolithic Site of Hrdlovka. České Budějovice – Most.
- Zápotocká, M. – Muška, J. 2007:* Hrbovice, okres Ústí nad Labem. Výzkum 1978. Sídelní areál kultury s keramikou lineární a vypíchanou. Praha.

On Neolithic finds from the site of Nová Ves u Oslavan

The Šárka pottery of the Linear Pottery culture, which was characteristic of the end of one culture and at the same time heralded the birth of the Stroked Pottery culture in Bohemia, has naturally been in the focus of attention of the professional public. This is also the case of the recently published find assemblage from the site of Nová Ves u Oslavan, Brno-venkov District, which was originally kept in a private collection (*Hájek – Čerevková 2019*). When it comes to the relationship between the two cultures represented at this site, there is no evidence for the transformation of one culture into the other in this case. The assemblage in question also contains a

boat-shaped vessel with rectilinear and curvilinear decoration (Hájek – Čerevková 2019, 23, tab. 335). This is, however, a fake. A nearly identical fake vessel recorded under the site of Radim, which was originally regarded as an original, is currently deposited in the collections of the National Museum in Prague (Lička – Kvasnička 1978). It was subsequently established that a model for the original appearance of both vessels, belonging to the Linear Pottery culture, exists under the site of Kolín (Fig. 1; Lička – Kvasnička 1978, Fig. 3a; Pleinerová – Pavlů 1979, tab. XVI). The nearest analogies to this vessel of cultic nature especially come from the site of Březno u Loun (Fig. 2:1; Linear Pottery culture; Pleinerová – Pavlů 1979, 114, tab. XV) and from Stará Skála, cadastral area of Lhota u Dřevčic (Fig. 2:2; earlier Stroked Pottery culture; Peša 1998). In this context, the authors try to remind us that finds from private collections should always be treated with caution in order to avoid misunderstandings similar to that described in this contribution.

English by Jan Machula

Fig. 1. Kolín. Boat-shaped vessel (1) and its unrolled decoration (2).

Fig. 2. Boat-shaped vessels. 1 – Březno, Louny District; 2 – Stará Skála, cadastral area of Lhota u Dřevčic, Česká Lípa District.

Alžběta Čerevková, Moravské zemské muzeum, Kapucínské náměstí 8, 659 37 Brno
acerevkova@mzm.cz

Milan Lička, Španielova 1254, 163 00 Praha 6
milan.licka234@seznam.cz

